

Επαλληλες Γραφές

Αμαθούντα · σύγχρονη προσέγγιση στην αρχαία πόλη

Ευτύχιος Σαββίδης

επιβλέπουσα
Αριάδνη Βοζάνη

σύμβουλοι
Παναγιώτης Βασιλάτος
Αννα Σμπώκου

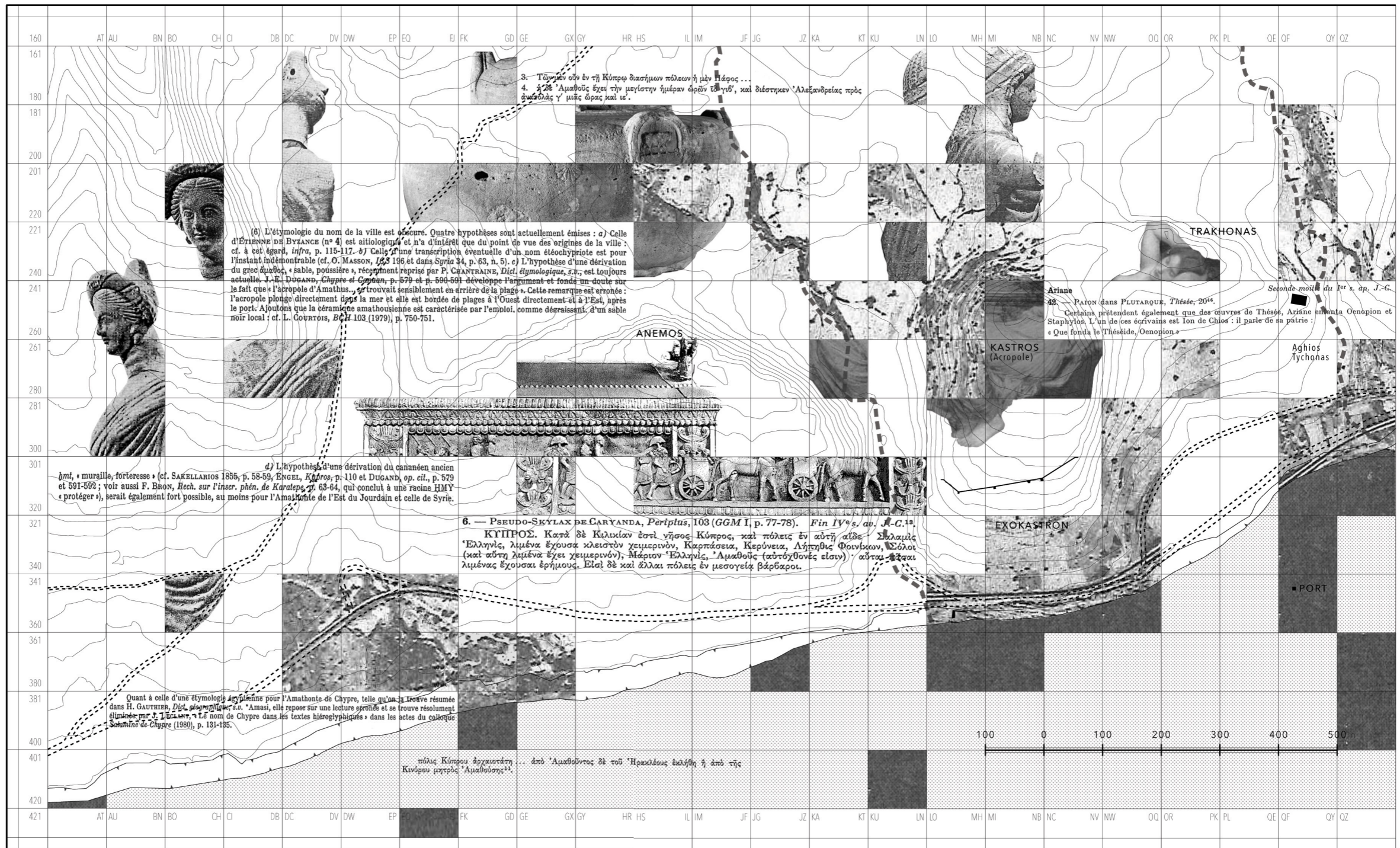
στον Αχιλλέα και την Χριστοθέα
την Αγγέλα και τον Αντρέα

* ό,τι περιλαμβάνεται στα παρόν τεύχος αποτελεί τμήμα της διπλωματικής εργασίας με τίτλο "Επαλλήλες Γραφές : Αμαθούντα. σύγχρονη προσέγγιση στην αρχαία πόλη" που παρουσιάστηκε στην σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου την 1η Απριλίου 2015.

** η εργασία αυτή, εμφανίζεται σαν συνέχεια της διαλέξης με τίτλο "Ξαναγράφοντας" (Φεβρουάριος 2014), μιας προσωπικής προσέγγισης γύρω από ζητήματα επανάχρησης, επαναπροσδιορισμού και επανερμηνείας των "κλιρονομούμενων από το χθες" κατασκευών μέσα από την ιδέα του παλιμψήστου και της ενδιάμεσης κατάστασης (intermediary state).

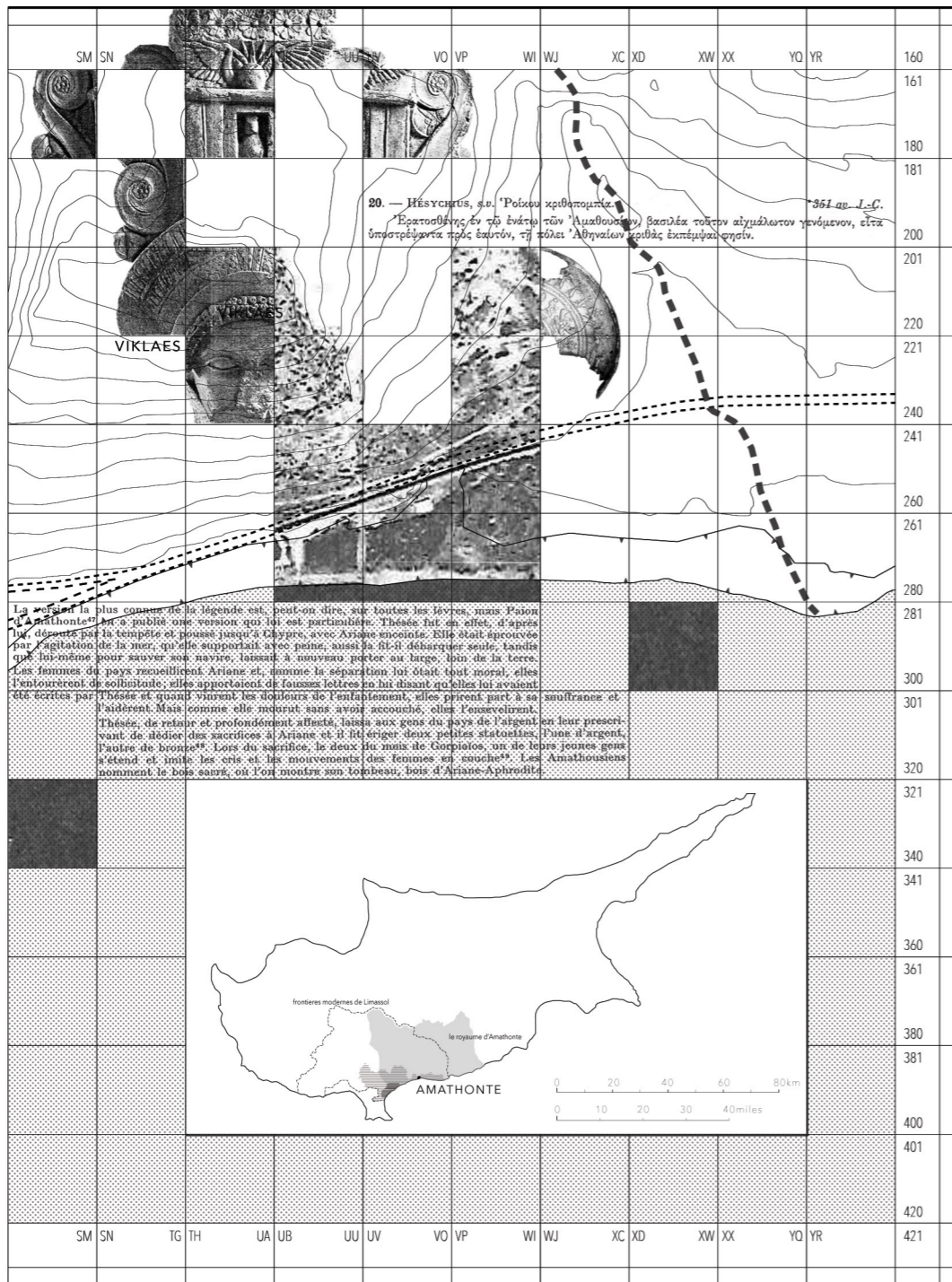
{ίντρο.

μέσα από
προσεκτική παρατήρηση,
προσωπικές αναζητήσεις
και αναγνώσεις,
επιχειρείται
το στήσιμο ενός εναλλακτικού τρόπου **προσέγγισης,**
κατανόησης και ερμηνείας
ενός κατά τ' άλλα πολύπλοκου τόπου.
η εμμόνη σε ίχνη,
κρυφές γεωμετρίες
και αόρατες παρουσίες
του παρελθόντος,
προκαλεί εν τέλει
μια νέα κατάσταση
που φέρνει στο φως,
αποκαλύπτει και αναδεικνύει
τις **επαλληλες γραφές**
που σχημάτισαν
και έπλασαν το τοπίο
για αιώνες.

Plan du site

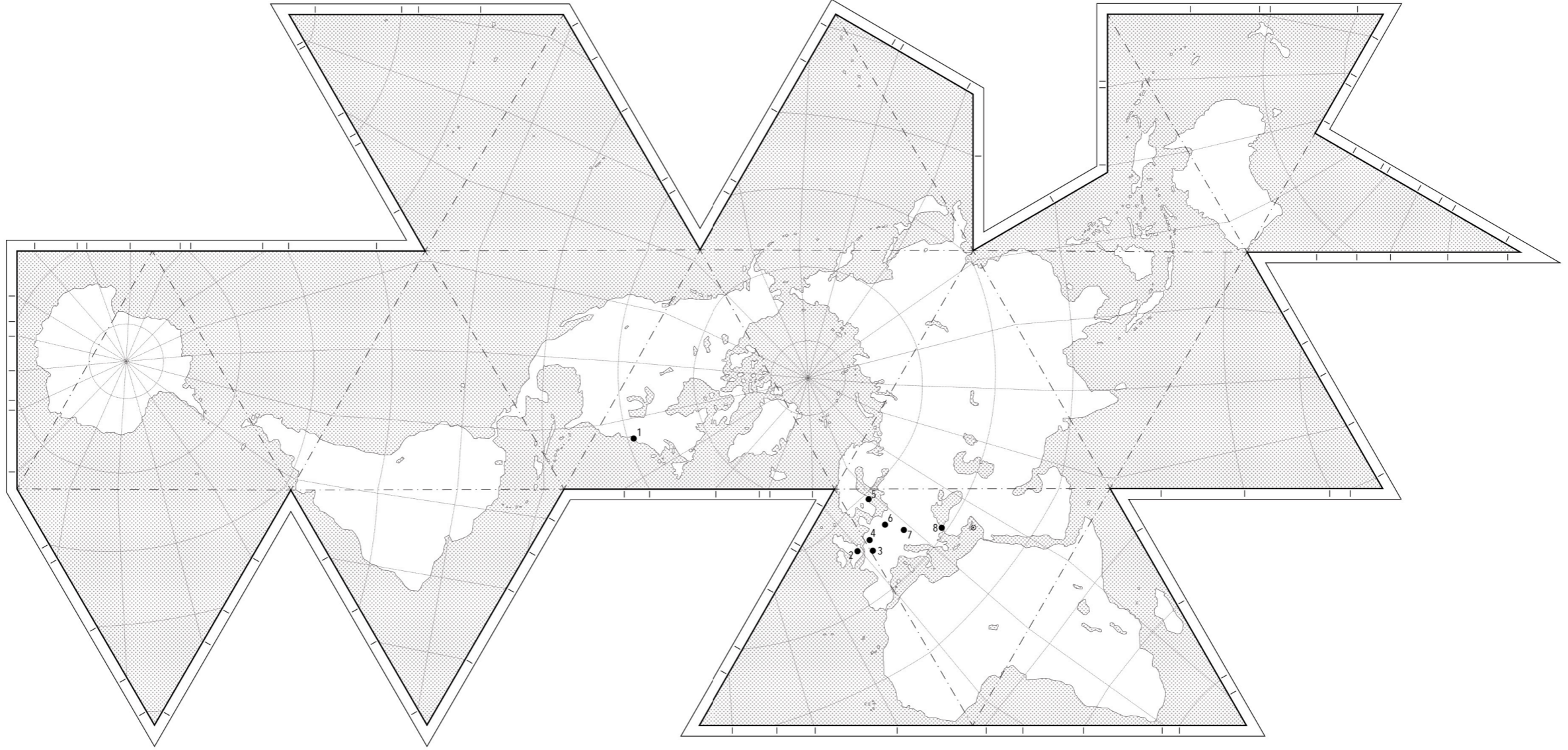
ἔστι δὲ Ἀμαθοῦς ἐν Κύπρῳ πόλις, Ἀδώνιδος ἐν αὐτῇ καὶ Ἀφροδίτης ἱερὸν ἔστιν ἀρχαῖον ἀνακείσθαι δὲ ἐνταῦθα λέγουσιν ὄρμον Ἀρμονία μὲν δοθέντα ἐξ ἀρχῆς, καλούμενον δὲ Ἐριφύλης, ὅτι αὐτῇ θάρον ἔλαβεν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ· ὃν ἀνέθεσαν μὲν οἱ παῖδες ἐς Δελφοῦς οἱ Φηγγίως, τρόπον δὲ ὄντινα ἐκτίσαντο αὐτόν, ἐδήλωσεν ἡμῖν ταῖς Ἐρκαδάς ἔχοντα, ἐσλήθη δὲ ὑπὸ τυράννων τῶν ἐν Φωκεύσιν.
Παυσανίας, IX.41.2

{.
 ο λόγος,
 περί **Αμαθούνας**.
 της πρωτεύουσας
 ενός εκ των έντεκα αρχαίων βασιλείων
 της Κύπρου,
 του τόπου που αποτέλεσε
 ένα από τα τρία μεγάλα κέντρα λατρείας
 της Αφροδίτης,
 σ' όλο το νησί,
 αλλά και τον χώρο ταφής
 της μυθικής Αριάδνης
 (σύμφωνα με τον Πλούταρχο).

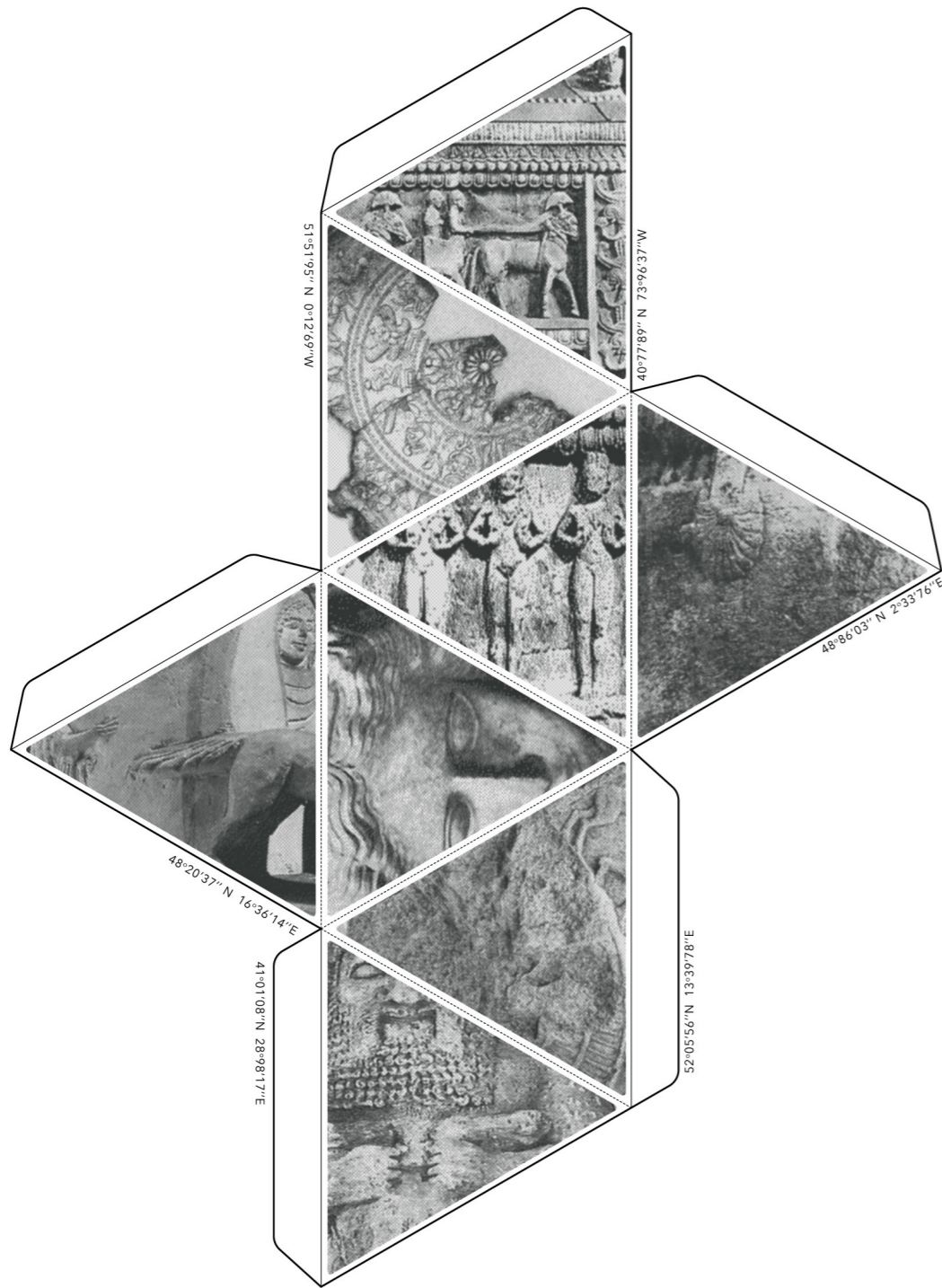
αρχαία κείμενα και αναφορές
 συγκροτούν δειλά δειλά την εικόνα του περίφημου βασιλείου,
 ήδη πολύ πιο πριν
 την έναρξη των συστηματικών ανασκαφών,
 της αποκάλυψης,
 της αποτύπωσης
 και της καταγραφής του.

↑ τοπογραφικό διάγραμμα. "plan du site" | κολλάζ χάρτη, εικόνων, ευρημάτων, κειμένων, αναφορών και μύθων που "συνόδευσαν" το αρχαίο βασίλειο της Αμαθούνας, όπως οι γάλλοι αρχαιολόγοι το συνάντησαν και το κατέγραψαν πριν αρχίσουν οι συστηματικές ανασκαφές του. πηγές εικόνων + αναφορών από τη συλλογή Recherche sur les grandes civilisations : AMATHONTE I-V, Editions École française d'Athènes, Paris/Athens 1984-2000

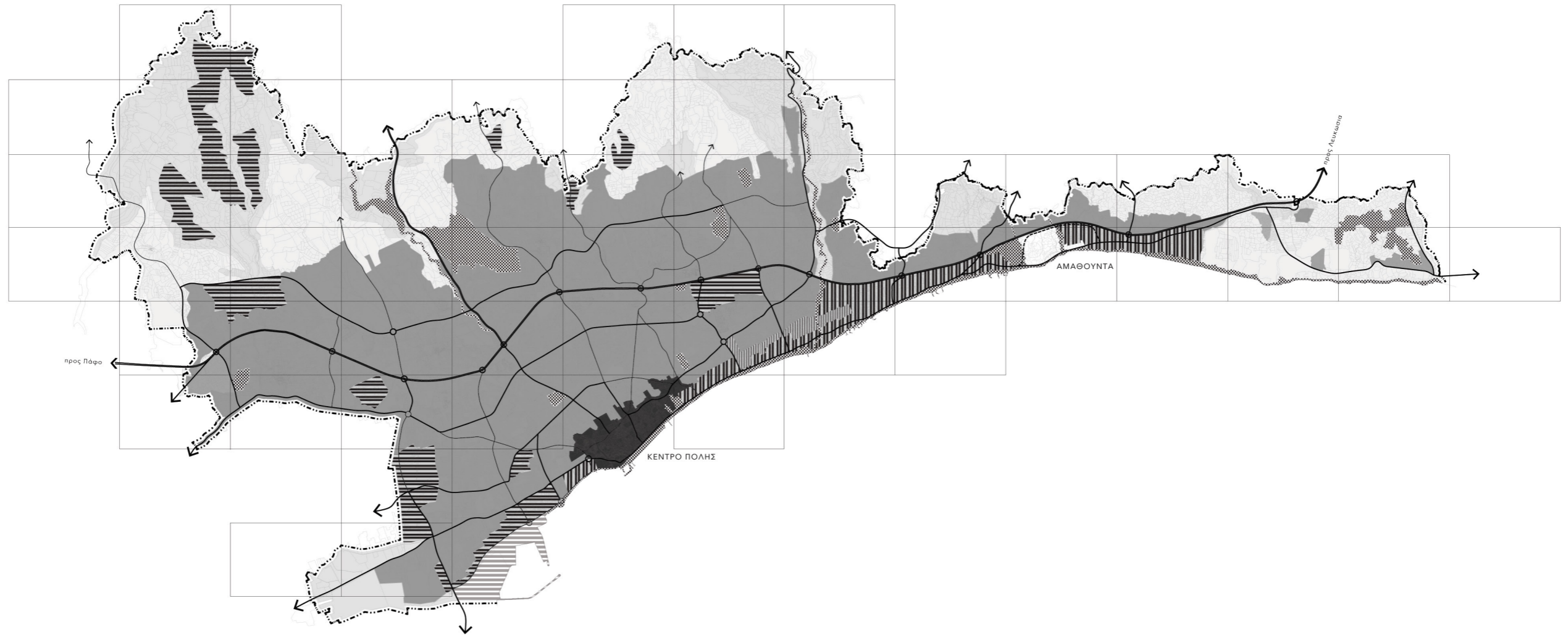
Αμαθούντα. Παγκόσμια Εμβέλεια

1 Metropolitan Museum of Art | 2 British Museum | 3 Musée du Louvre | 4 Musée du Cinquenaire |
5 Medelharsmuseet | 6 Neues Museum | 7 Kunsthistorisches Museum | 8 İstanbul Arkeoloji Müzeleri

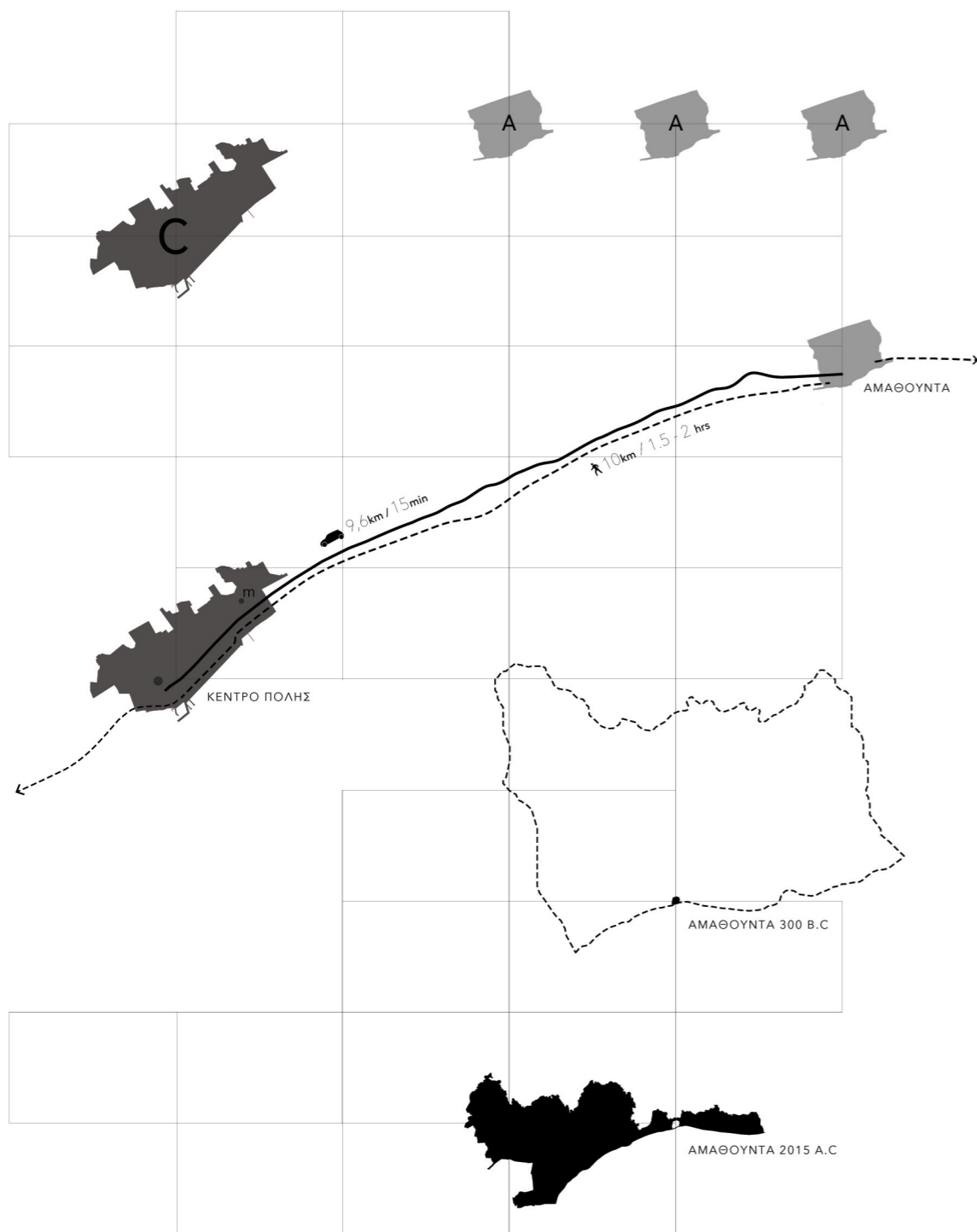
{.

ο χώρος,
περί τα τέλη του περασμένου αιώνα,
θα δεχθεί απανωτές ανασκαφές,
τόσο αποσπασματικές
αλλά και από οργανωμένες αποστολές,
που θα φέρουν στο φως
πέρα από μεγάλα τμήματα της αρχαίας πόλης,
ένα τεράστιο αριθμό ευρημάτων
που έκτοτε κοσμούν τις συλλογές
ακόμη και των πιο σημαντικών μουσείων
του κόσμου.

Αμαθούντα. η “θέση” στη σύγχρονη πόλη
 Λεμεσός 1:95000

οικιστική ανάπτυξη |
 ύψαθρος |
 γεωργική γη |
 αστικό πρασινο/πάρκα/ελεύθεροι χώροι |
 βιομηχανία |
 οικιστική ανάπτυξη/τουρισμός-αναψυχή |
 οικιστική ανάπτυξη/γραφεία |
 λιμάνι

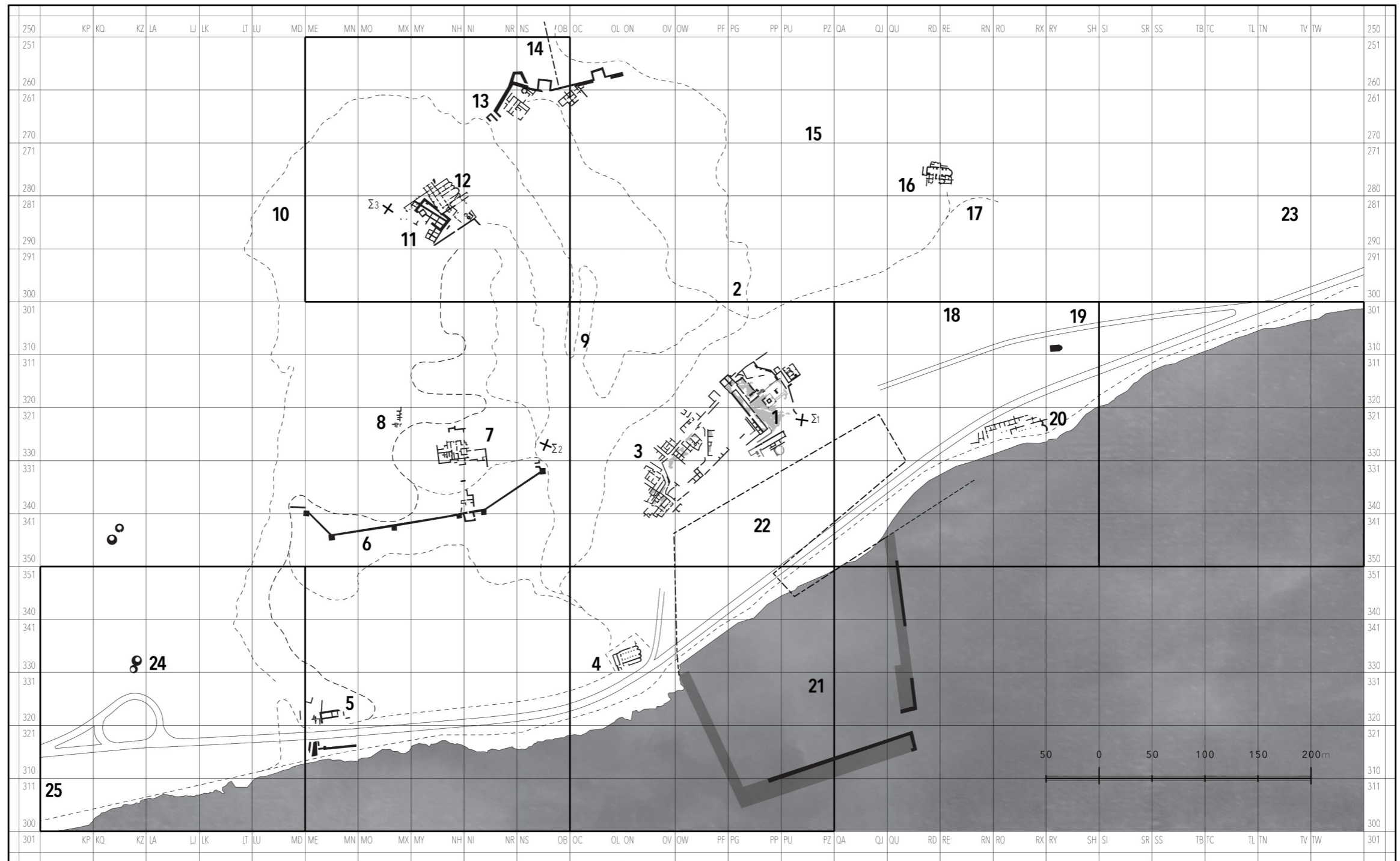

{.

σήμερα,
ο άλλοτε σημαντικός χώρος,
δεν είναι άλλο τίποτα
παρά ένα διακοσμητικό στοιχείο
που παραπαίει στη λήθη και τον μαρασμό
προσπαθώντας μάταια να επιβιώσει
στα αστικά και τουριστικά προάστια
μιας μεγάλης πόλης.
το τελευταίο της
“άθικτο” φυσικό τοπίο,
μια βραχώδης πλαγιά
που αναδύεται απότομα από το
αλμυρό νερό
και πνιγμένη
στις αγαυές και τα κυκλάμινα,
φερεί συμπυκνωμένη την ιστορία
τουλάχιστον **20 αιώνων.**
12ος πΧ - 7ος μΧ

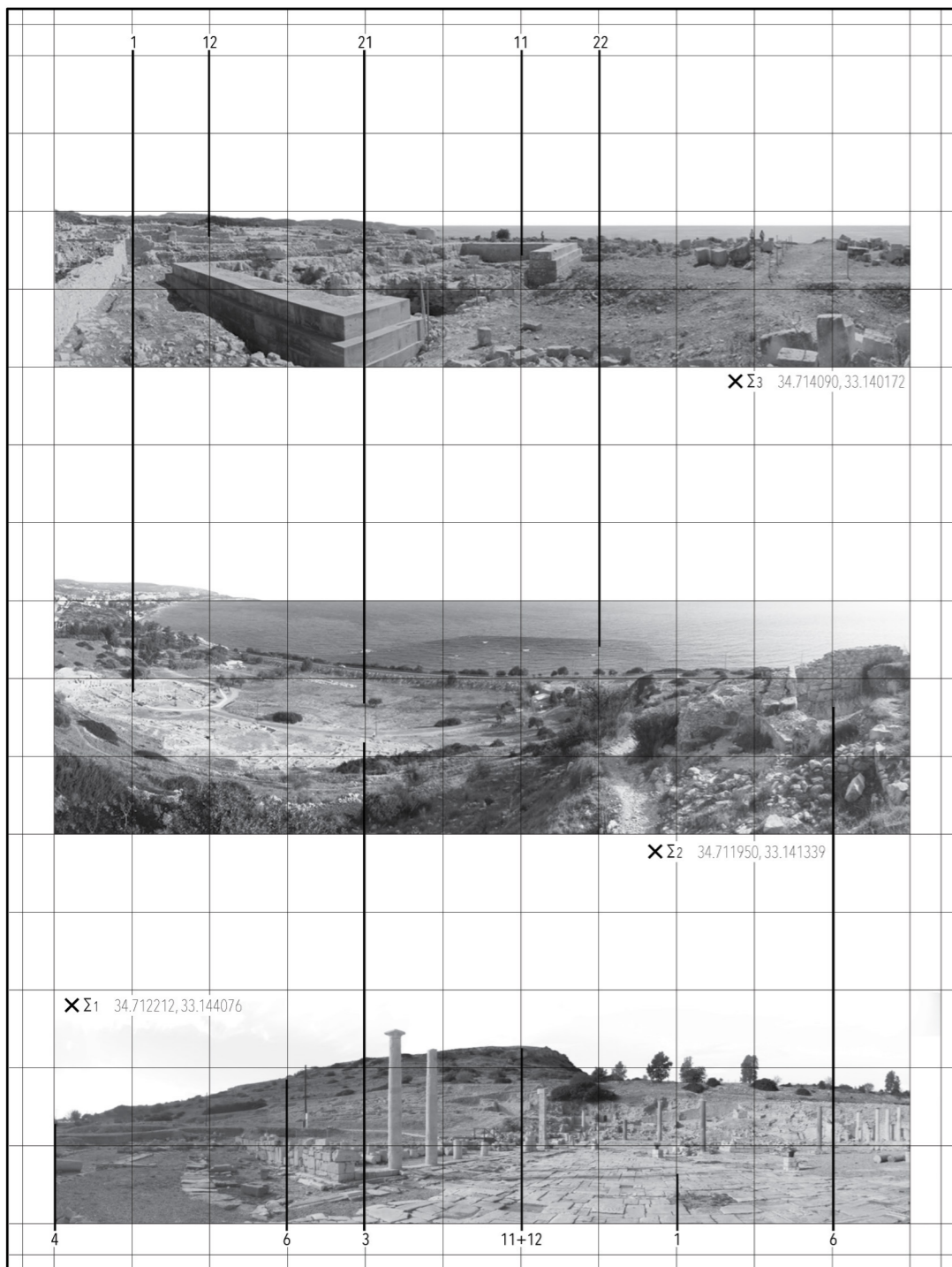
↑ τα μεγέθη | η σχέση | η αντιστροφή

↻ **Αμαθούντα. η “θέση” στη σύγχρονη πόλη** | πολεοδομικός χάρτης της πόλης της Λεμεσού (χαρακτηριστική, η υπολειμματική και σχεδόν ασφυκτική χωροθέτηση του αρχαιολογικού χώρου, μετά την ένταξη του στην πολεοδομική περιοχή της πόλης της Λεμεσού, αλλά και οι τελευταίες εν εξελίξει προσπάθειες - προθέσεις ενσωμάτωσής του με το παραλιακό μέτωπο και το αρχαίο λιμάνι μέσα από την υπό διερεύνηση παράκαμψη της παραλιακής οδού.)

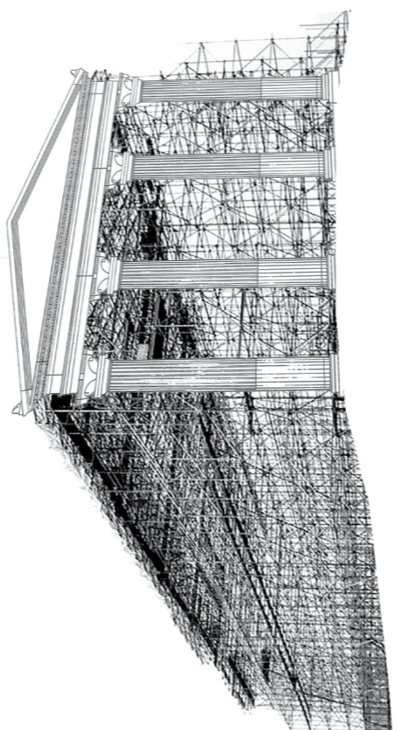

Αμαθούντα. As "found"

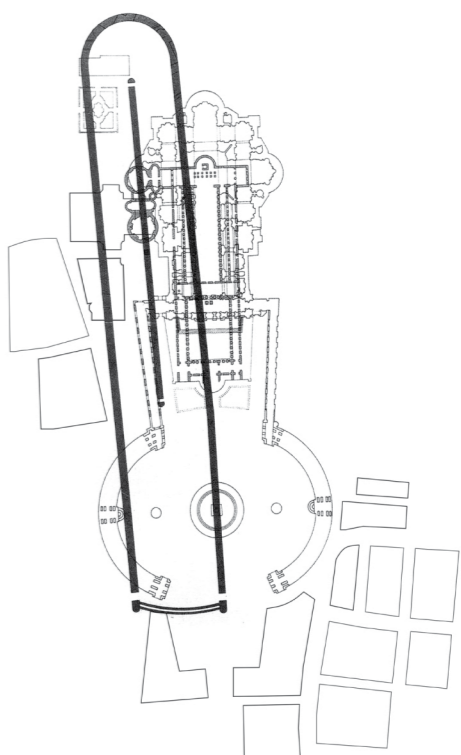
1 αγορά | 2 υπόγειος λατρευτικός χώρος | 3 σύμπλεγμα δυτικά της αγοράς | 4 νοτιοδυτική βασιλική | 5 νοτιοδυτικό τείχος και δυτική πύλη | 6 μεσαίο τείχος ακροπόλεως | 7 ανάκτορο
 8 αρχαϊκή κατοικία | 9 κλίμακα του Καλλίνικου | 10 δυτικό τείχος | 11 ιερό της Αφροδίτης | 12 βασιλική ακρόπολης | 13 βόρειο τείχος | 14 υδραγωγείο | 15 ανατολικό τείχος | 16 Αγ. Τύχωνας
 17 ανατολικό προάστιο | 18 ανατολική πύλη | 19 μασωαλείο | 20 νοτιοανατολική βασιλική | 21 εξωτερικό λιμάνι | 22 εσωτερικό λιμάνι | 23 ανατολική νεκρόπολη | 24 τάφαι | 25 δυτική νεκρόπολη

{
την αποκωδικοποίηση
της πολυτάραχης ιστορίας του αρχαίου βασιλείου,
που φαίνεται να φιλοξενεί την πρώτη ανθρώπινη παρουσία
ήδη από το 1100 π.Χ
και να επιβιώνει μέχρι και τα τέλη του 7^{ου} αιώνα μ.Χ,
όπου λεηλατείται και εγκαταλείπεται
μετά από τις Αραβικές επιδρομές που πλήττουν το νησί,
αναλαμβάνει το Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου
σε συνεργασία με τη Γαλλική Σχολή Αθηνών.
έτσι η αρχαία πολιτεία αρχίζει να αναδύεται σταδιακά στην επιφάνεια
μετά τις οργανωμένες ανασκαφικές αποστολές
που ξεκινούν συστηματικά το 1975
υπό τη διεύθυνση των Pierre Lupert & Antoine Hermary,
με το ενδιαφέρον τους να επικεντρώνεται
στο δίπολο ακρόπολη - κάτω πόλη,
χωρίς όμως να παραμένουν σε χερσαίες μόνο αποκαλύψεις
αλλά να εκτείνονται και σε υποθαλάσσιες ανασκαφές
που εμφανίζουν το **αρχαίο λιμάνι** της πόλης.

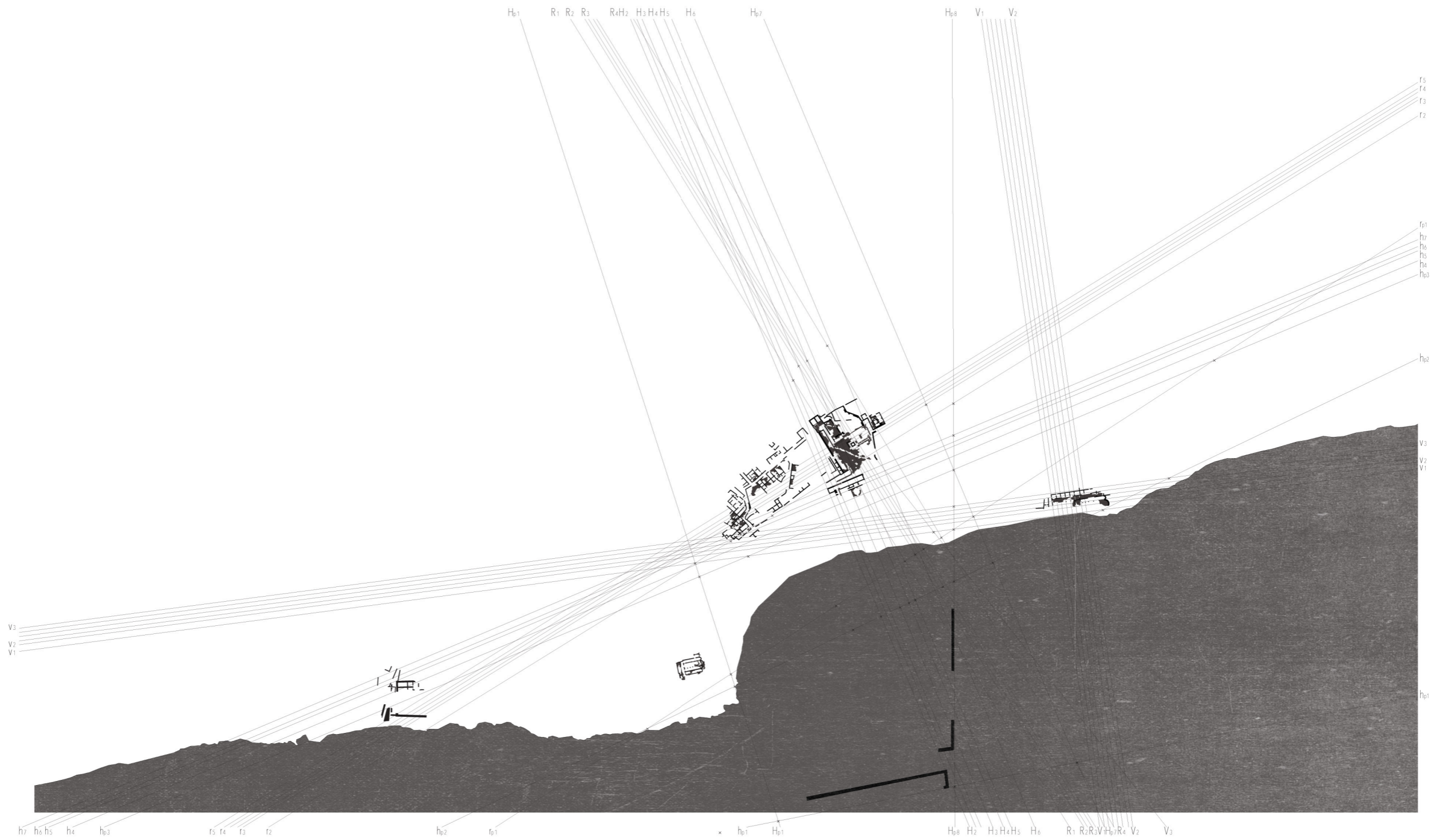
Στοιβαγική Συναγωγή Σημ. το κύριο ναό είναι το ίδιο
απόβλ. οι στρ. μεταγενέστεροι του Αγίου Στεφάνου Αποστόλου

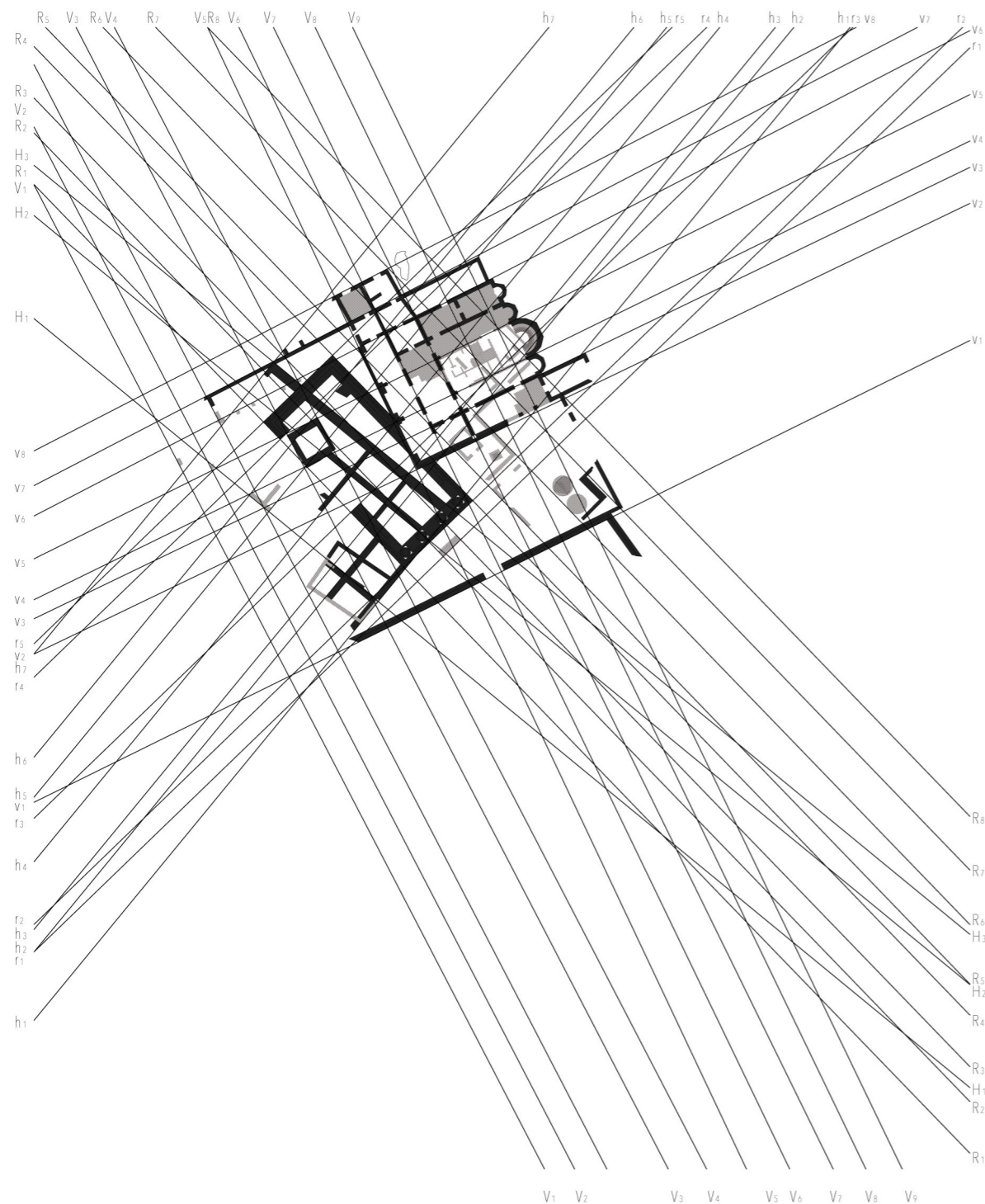
{.
σαν ένας τόπος
που επιδέκτηκε ανά τους αιώνες συνεχείς μεταβολές,
η πρωτεύουσα της αρχαίας Αμαθούνας
περιλαμβάνεται σήμερα
στους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους του νησιού...

ωστόσο η κατάσταση εγκατάλειψης
στην οποία περιήλθε
αλλά και τα νέα δεδομένα
που έρχονται για άλλη μια φορά να μεταβάλουν το τοπίο
και αφορούν την ενοποίηση του με το παραλιακό μέτωπο
μέσω της απομάκρυνσης και της εκτροπής της παραλιακής οδού,
θέτουν ερωτήματα για την τύχη του μνημειακού συνόλου
αλλά και ζητήματα διαχείρισης,
διάσωσης, προστασίας και διατήρησης του,
όπως επίσης και μια σειρά προβληματισμών για
την ανάδειξη, την επισήμανση, την προβολή
την **επανερμηνεία** του
και τον **επαναπροσδιορισμό**
της θέσης του σύνθετου αυτού τοπίου στη σύγχρονη εποχή.

Αμαθούντα. Επάλληλες Γραφές
 Κάτω πόλη 1:2000

H ελληνιστική | R ρωμαϊκή | V παλαιохριστιανική

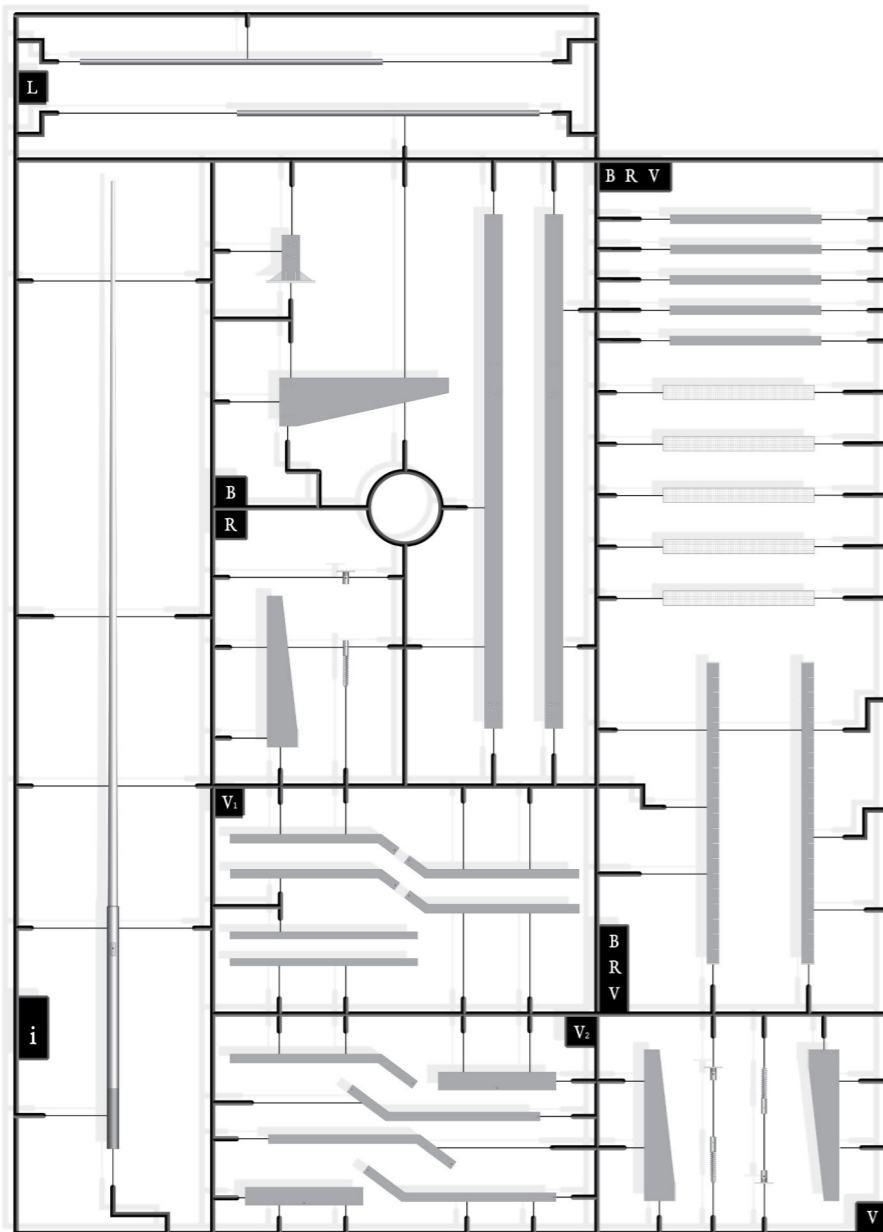
Αμαθούντα. Επάλληλες Γραφές
Ακρόπολη 1:1000

Η ελληνοιστική | R ρωμαϊκή | V παλαιοχριστιανική

{.
αφήνοντας πίσω (χωρίς κατ' ανάγκη να απαξιώνονται)
υπάρχουσες λογικές διαχείρισης
και ισχύουσες τακτικές ανάδειξης
αρχαιολογικών καταβάσεων χώρων
και κατ' επέκταση κληρονομούμενων από το χθες κατασκευών
και αρχιτεκτονικών συνόλων,
επιχειρείται πρώτα το στήσιμο μιας εναλλακτικής διαδικασίας,
τόσο αποσπασματικής αλλά και συνολικής
παρατήρησης και ανάγνωσης,
που προκύπτει μέσα από την εμμονή στην πολυπλοκότητα
και την **παλιμνηστική φύση**
που εμφανίζει το ίδιο το κείμενο προς ανάγνωση,
και που συνοδεύεται με μια προσπάθεια κατανόησης και αποκωδικοποίησης
των **επάλληλων γραφών** των διαφόρων ιστορικών φάσεων που το αποτελούν,
και της απόδοσης χρονικότητας σε κάτι που συνολικά τοποθετείται
σε ένα παρελθοντικό χρόνο,
σε μια προηγούμενη μακρινή εποχή, πίσω από το κεφάλαιο "αρχαίο" ...

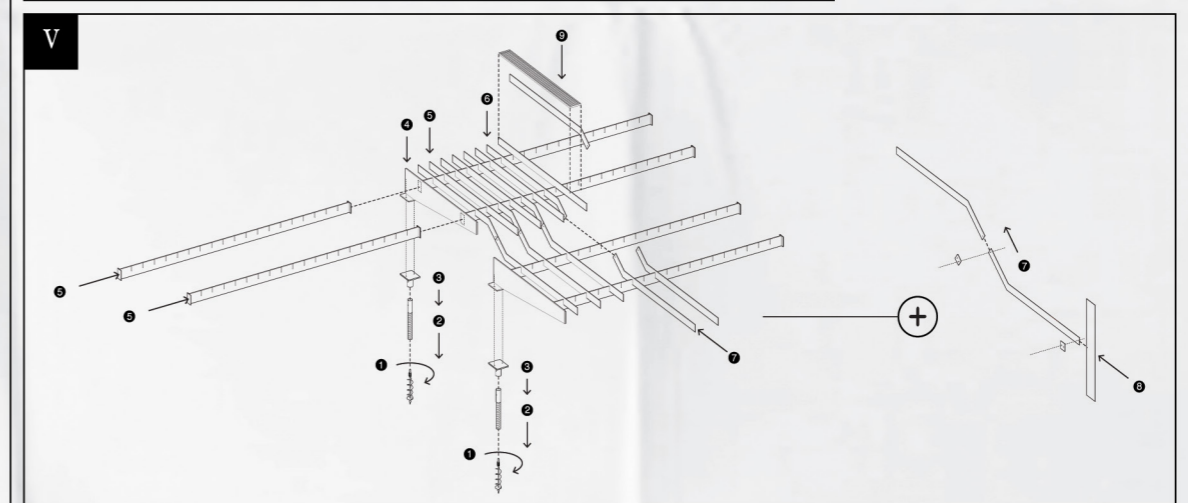
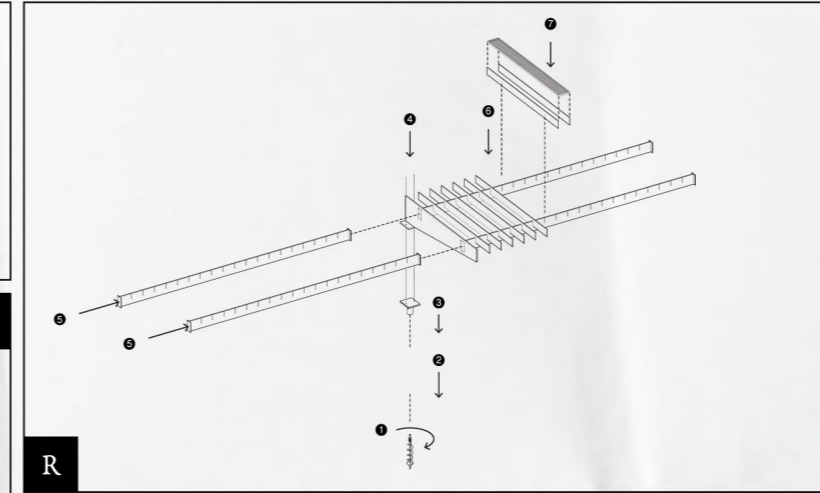
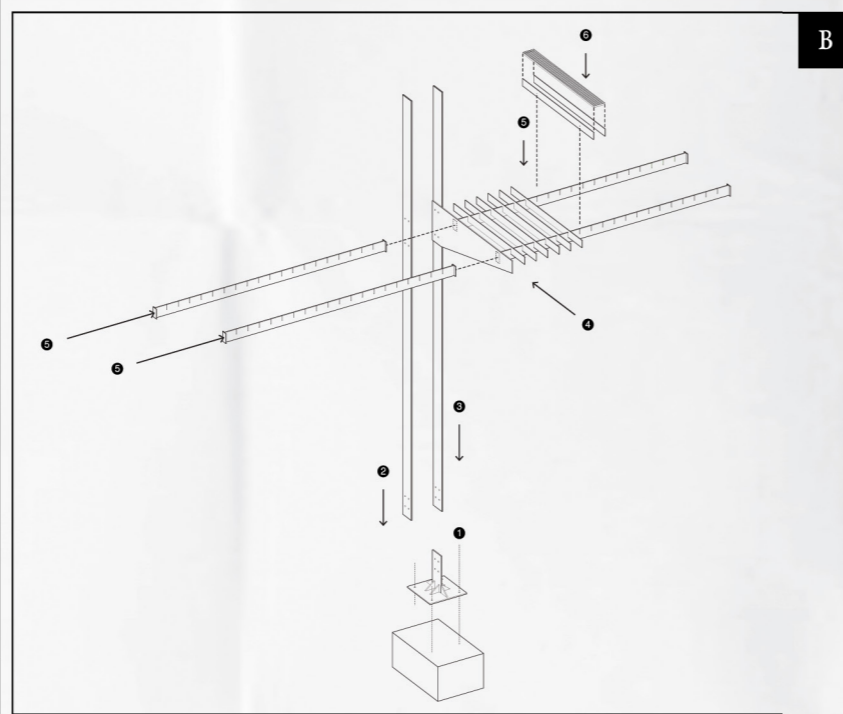
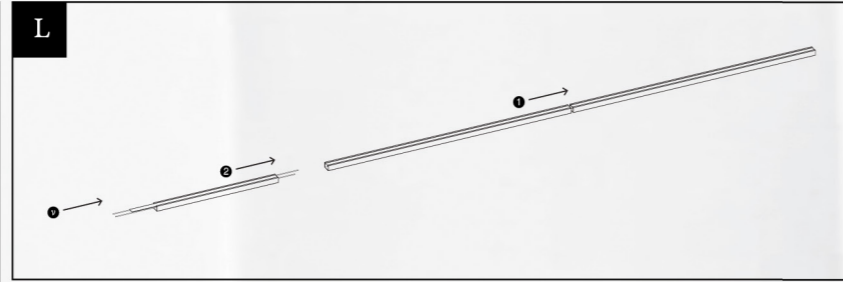
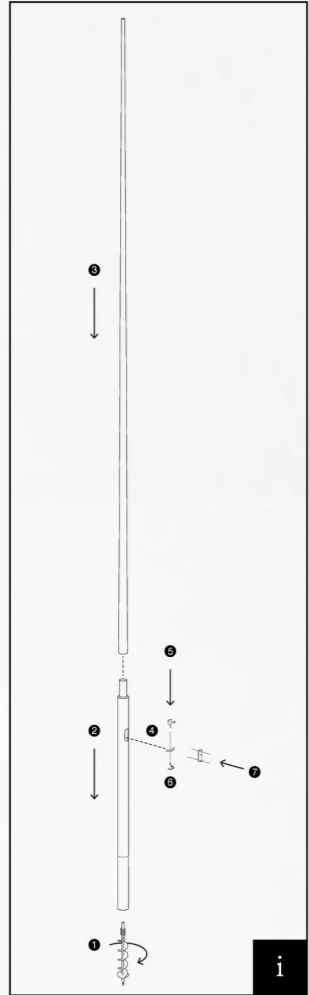
αποκαλύπτονται έτσι,
μια σειρά από ακατανόητες και μυστήριες συσχετίσεις,
απρόσμενες συζυγίες,
ανεξήγητες αντιθέσεις και περίεργες αποκλίσεις,
απλές προσαρτήσεις
και αποκρυπτα βίαιες εναποθέσεις.
σχέσεις που εμφανίζουν με τον καλύτερο τρόπο
την ιστορική διαδοχή
και επιβεβαιώνουν το ιστορικό συνεχές.

ξ.
ο τρόπος ανάγνωσης και ερμηνείας του χώρου,
προοικονομεί και τον τρόπο
και τη μέθοδο της εκ νέου προσέγγισης,
και καθορίζει τη φύση της επέμβασης.
μιας επέμβασης,
η οποία πέρα από μύθους,
Αριάδνες και Αφροδίτες,
πέρα από νόρμες και ξεπερασμένες λογικές,
αντιλαμβάνεται τη σοβαρότητα του κατα τ' άλλα μνημειακού τόπου
και παραμένοντας συνεπής
ως προς τις Χάρτες, τις Διακυρήξεις, τις Νομοθεσίες
και τα κείμενα περι αρχιτεκτονικής κληρονομιάς,
έρχεται να δημιουργήσει μια νέα κατάσταση
και να επανερμηνεύσει το τοπίο επιβαλλοντας του νέες συνθήκες.
μια υπαινικτική επέμβαση ως προς την στρωματογραφία,
που έχει σαν στόχο
να αποκαλύψει και να αναδείξει τις κρυφές γεωμετρίες του παρελθόντος,
να φέρει στο φως και να επισημάνει ίχνη ορατά αλλά και αόρατα,
να επιβάλει στο χώρο την έννοια του χρόνου.
προτείνεται έτσι,
ένα σύστημα από αρχές, κανόνες και εργαλεία,
που άυλα και μαλακά,
χρησιμοποιώντας το φως και την ελάχιστη χάραξη,
συστήνουν ένα καινούργιο layer
που εμμέσως
έρχεται να δηλώσει και όλα τα προηγούμενα.

η νέα γραφή. τα εργαλεία
κλ. 1:125

{.
 ο τρόπος ανάγνωσης και ερμηνείας του χώρου,
 προοικονομεί και τον τρόπο
 και τη μέθοδο της εκ νέου προσέγγισης,
 και καθορίζει τη φύση της επέμβασης.
 μιας επέμβασης,
 η οποία πέρα από μύθους,
 Αριάδνες και Αφροδίτες,
 πέρα από νόρμες και ξεπερασμένες λογικές,
 αντιλαμβάνεται τη σοβαρότητα του κατα τ' άλλα μνημειακού τόπου
 και παραμένοντας συνεπής
 ως προς τις Χάρτες, τις Διακηρύξεις, τις Νομοθεσίες
 και τα κείμενα περι αρχιτεκτονικής κληρονομιάς,
 ερχεται να δημιουργήσει μια νέα κατάσταση
 και να επανερμηνεύσει το τοπίο επιβαλλοντας του νέες συνθήκες.
 μια υπαινικτική επέμβαση ως προς την στρωματογραφία,
 που έχει σαν στόχο
 να αποκαλύψει και να αναδείξει τις κρυφές γεωμετρίες του παρελθόντος,
 να φέρει στο φως και να επισημάνει ίχνη ορατά αλλά και αόρατα,
 να επιβάλει στο χώρο την έννοια του χρόνου.
 προτείνεται έτσι,
 ένα σύστημα από αρχές, κανόνες και εργαλεία,
 που άυλα και μαλακά,
 χρησιμοποιώντας το φως και την ελάχιστη χάραξη,
 συστήνουν ένα καινούργιο layer
 που εμμέσως
 έρχεται να δηλώσει και όλα τα προηγούμενα.

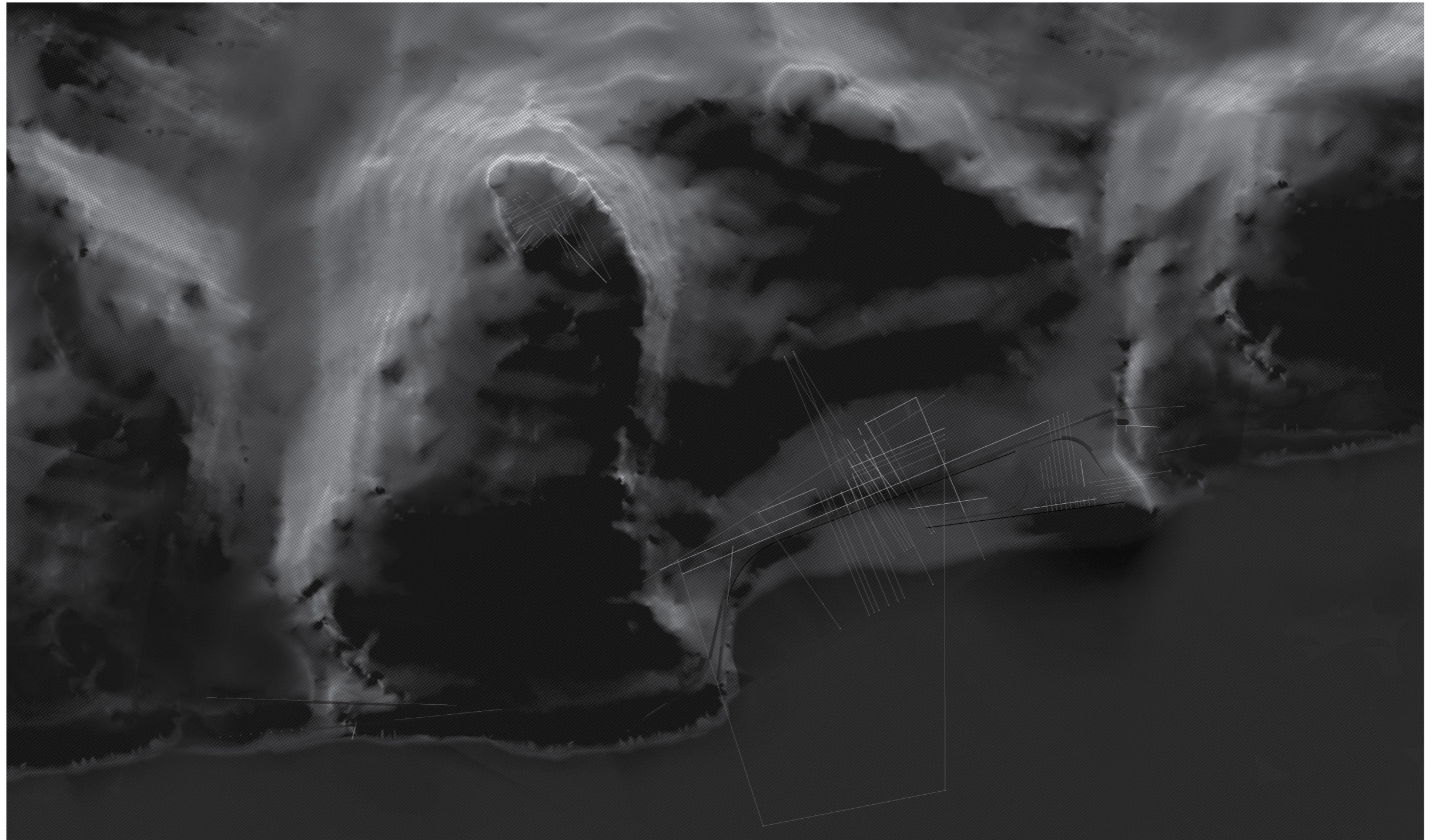

η νέα γραφή. οδηγίες συναρμολόγησης

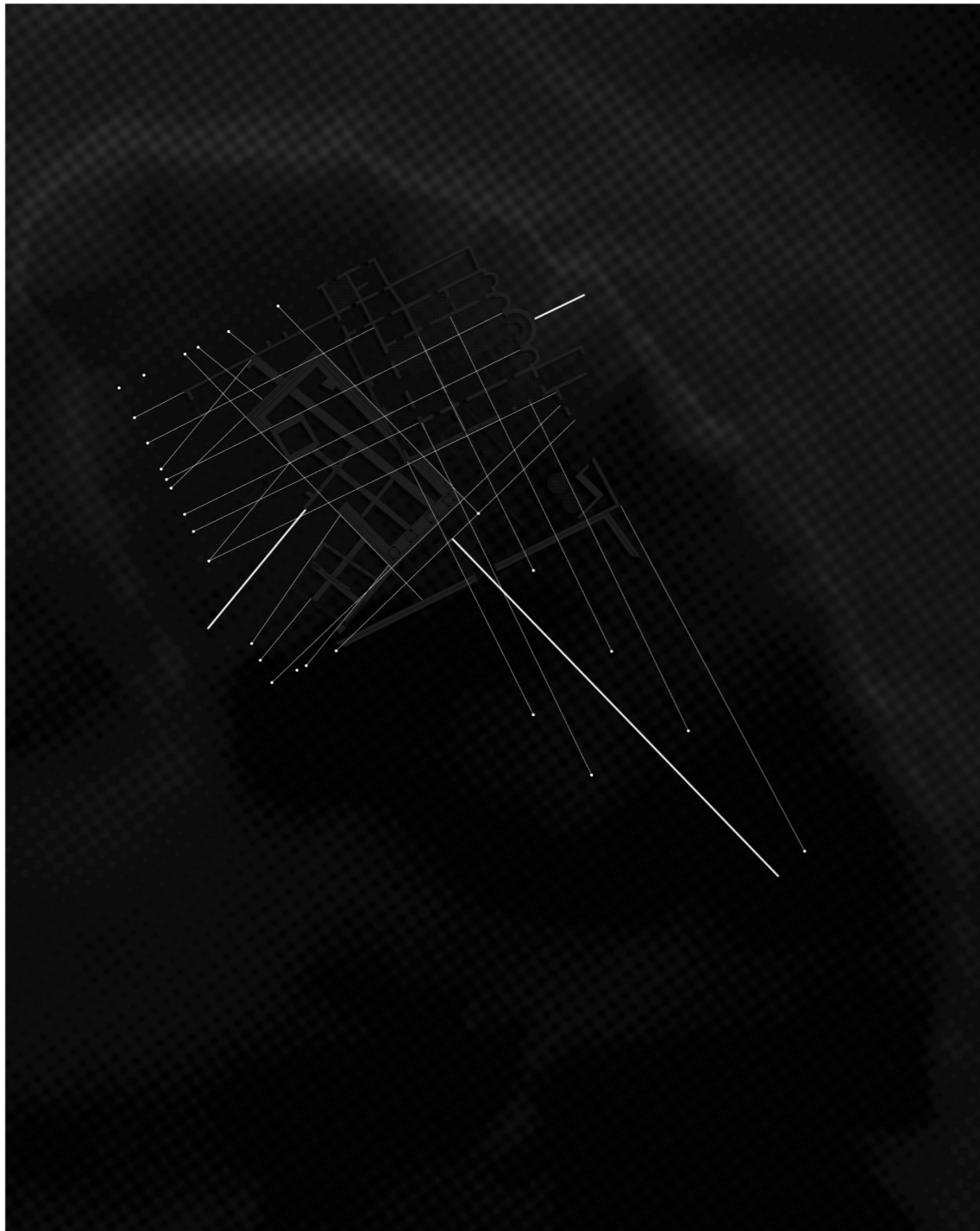
η νέα γραφή. το συντακτικό
κλ. 1:2000

B γέφυρα / σύνδεση με το επίπεδο της πόλης | **R** : ράμπια / σύνδεση με την παραλιακή διαδρομή | **V** : στάση / viewpoint

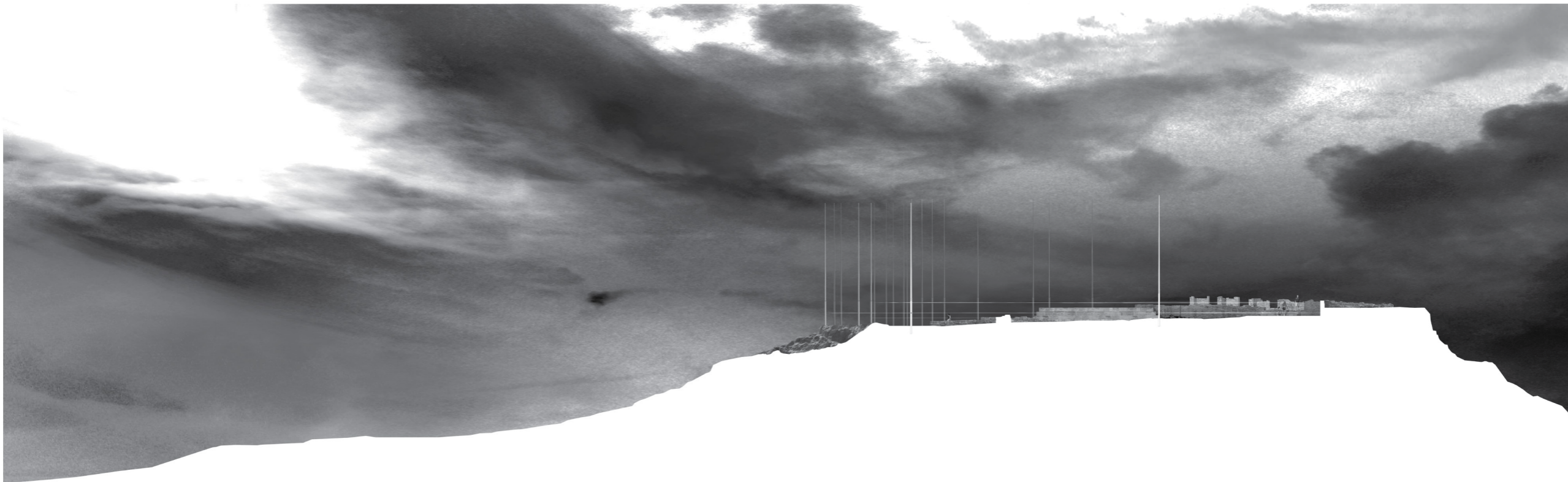
η νέα γραφή. το φως σαν άυλη επέμβαση
κλ. 1:2000

η κάτω πόλη : νυχτερινή άποψη / αποκαλυψη γεωμετριών

η νέα γραφή. το φως σαν άυλη επέμβαση
κλ. 1:1000

η ακρόπολη : νυχτερινή άποψη / αποκαλυψη γεωμετριών

τομή 2. ακρόπολη βράδυ

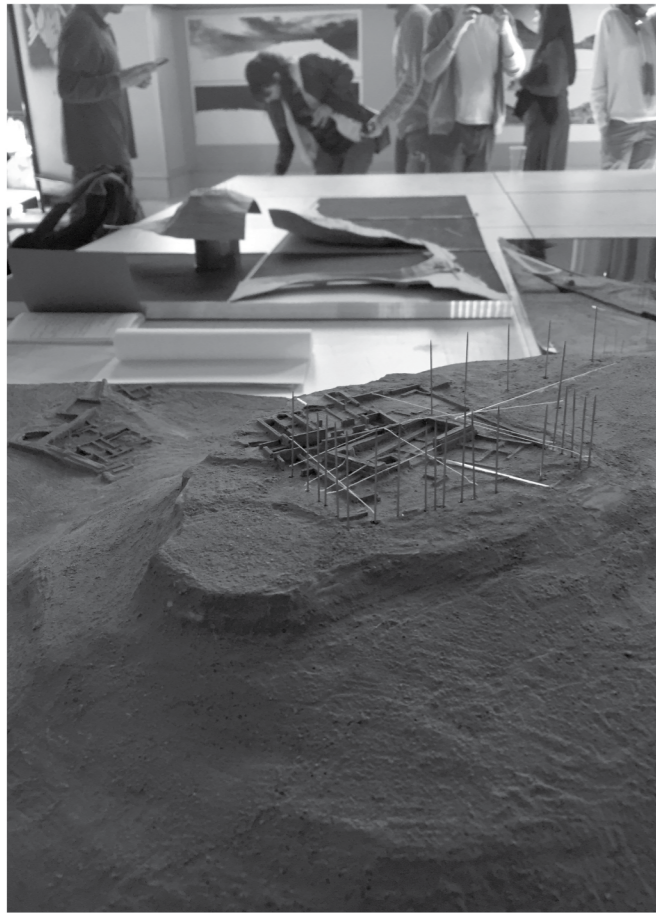

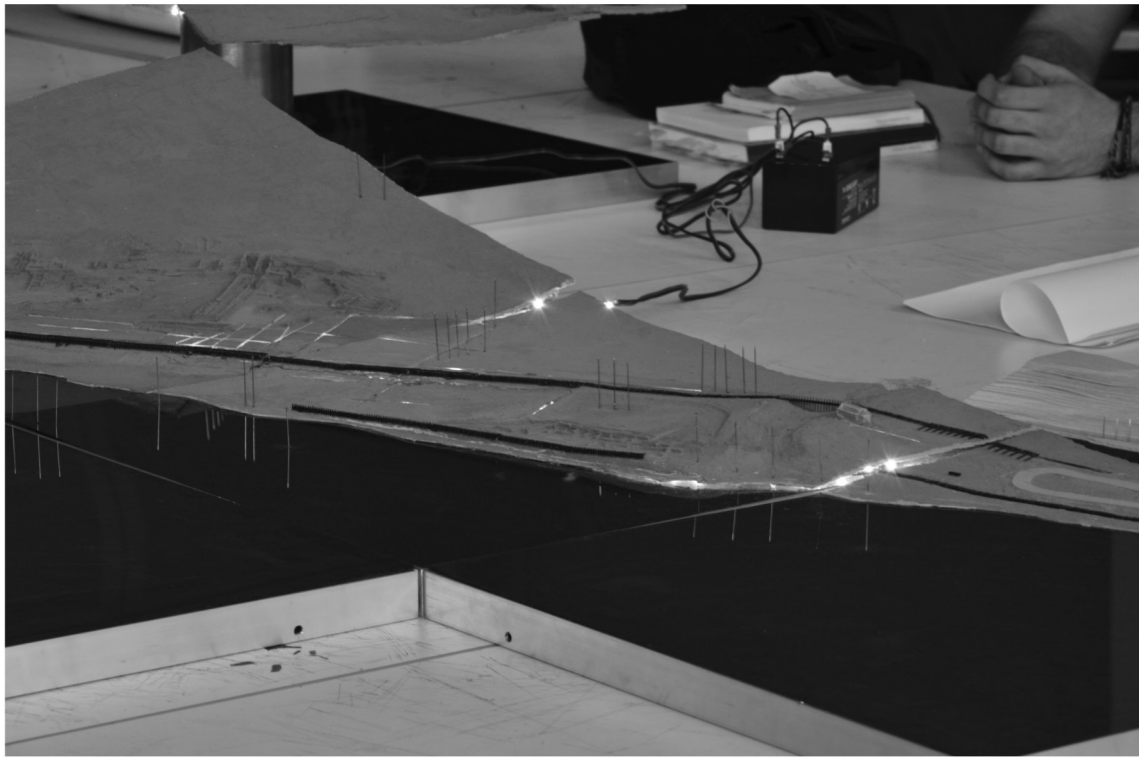

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες και την ευγνωμοσύνη μου
σε όλους όσους συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο στην εκπόνηση αυτής της διπλωματικής εργασίας.

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2015

✉ savidis.eftychios@gmail.com

☎ +30 6996971298

🏠 12A Mnisikleous Str, 10556 Plaka, Athens, Greece